

บทที่ 6

ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งกับลักษณะทางสังคมของผู้พูด

ในบทนี้จะกล่าวถึงการเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งของผู้บอกภาษาตามลักษณะทางสังคมของผู้พูด อันได้แก่ อายุและการศึกษา ผู้วิจัยต้องการทราบว่าในชุมชนนี้มีการเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับทางเลือกใช้คำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน โดยผลการศึกษาที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้เรียกหรือเลือกใช้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในวิธีการเก็บข้อมูล

6.1 การเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้ง

การเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้ง ในที่นี้หมายถึง การเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งของผู้บอกภาษาที่อยู่ในชุมชนนี้เท่านั้น ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้หน่วยอรรถจำนวน 34 หน่วยอรรถในการสอบถามผู้บอกภาษาว่าเลือกใช้คำศัพท์อะไรในการตอบคำถาม โดยหน่วยอรรถเหล่านี้คัดเลือกมาจากภาคผนวกในวิทยานิพนธ์ของกาญจนา พันธุ์คำ (2523) และกันทิมา วัฒนประเสริฐกับสุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2531) หน่วยอรรถที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นหน่วยอรรถที่ภาษาลาวครั้งใช้คำศัพท์ที่แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานอย่างชัดเจน ซึ่งผลการศึกษาที่ได้มาจากความถี่ในการเลือกใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษา โดยแบ่งการเลือกใช้ศัพท์เป็น 2 แบบ คือ คำศัพท์ลาวครั้ง กับคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน

จากจำนวนหน่วยอรรถทั้ง 34 หน่วยอรรถ ผู้วิจัยพบว่าจากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคำศัพท์ลาวครั้ง มีหน่วยอรรถจำนวน 3 หน่วยอรรถที่ไม่มีผู้บอกภาษาเลือกใช้เป็นคำศัพท์ลาวครั้งเลย (ดูภาคผนวก ง.) กล่าวคือผู้บอกภาษาจะเลือกใช้เป็นคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานทั้ง 3 หน่วยอรรถ ได้แก่

หน่วยอรรถ “ขนุน”	ภาษาลาวครั้งใช้ว่า “bak1 mi:3”	แต่ผู้บอกภาษาทุกคนใช้ว่า “ขนุน”
“สับปะรด”	“bak1 nat1”	“สับปะรด”
“กระเจก”	“we:n3”	“กระเจก”

เหตุที่หน่วยอรรถทั้ง 3 หน่วยอรรถข้างต้นไม่มีผู้บอกภาษาเลือกใช้ศัพท์ภาษาลาวครั้งเลยนั้น ผู้วิจัยคิดว่าอาจเป็นเพราะหน่วยอรรถที่คัดเลือกมานั้นเป็นข้อมูลภาษาลาวครั้งที่ศึกษาวิจัยในถิ่นอื่น ซึ่งเป็นคนละถิ่นกับที่ผู้วิจัยศึกษา จึงอาจเป็นไปได้ว่าชุมชนที่ผู้วิจัยศึกษาแต่ก่อนไม่ใช้คำศัพท์ลาวครั้งสำหรับหน่วยอรรถดังกล่าว หรืออาจจะใช้แต่ในปัจจุบันเลิกใช้ไป

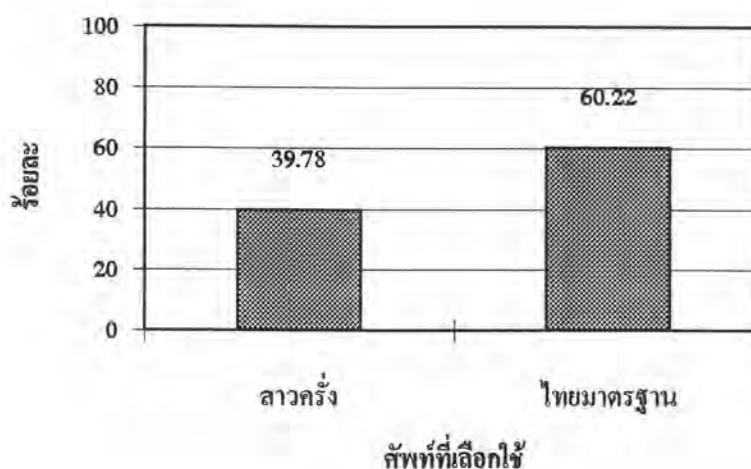
6.2 การเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งของผู้พูด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ของจำนวนครั้งของการเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้ง และคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าจากจำนวนครั้งของการเลือกใช้ศัพท์ทั้งหมด 2,516 ครั้ง ผู้บอกภาษาเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งจำนวน 1,001 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.78 และเลือกใช้คำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานจำนวน 1,515 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.22 (ดูตารางที่ 8 และภาพที่ 7) ข้อเท็จจริงนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บอกภาษาในชุมชนนี้ เลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งในการตอบแบบสอบถามน้อยกว่าศัพท์ไทยมาตรฐาน และตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้พูดภาษาลาวครั้งจะใช้คำศัพท์ลาวครั้งน้อยกว่าคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมาจากการที่ในปัจจุบันความเจริญเข้ามาในชุมชนมาก ทำให้ต้องติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกชุมชน จึงใช้ภาษามาตรฐานในการสื่อสารกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้งได้รับอิทธิพลทางด้านการศึกษาซึ่งใช้ภาษามาตรฐานเป็นสื่อในการสอน ทำให้ในชุมชนนี้เลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งน้อยกว่าคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน

ตารางที่ 8 การเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งของผู้พูด

ศัพท์ที่เลือกใช้	จำนวนครั้งของการใช้ศัพท์	ร้อยละ
ลาวครั้ง	1,001	39.78
ไทยมาตรฐาน	1,515	60.22
รวม	2,516	100

ภาพที่ 7 การเลือกใช้ศัพท์ของผู้พูด

6.3 การเลือกใช้ศัพท์กับอายุของผู้พูด

เมื่อนำข้อมูลการเลือกใช้ศัพท์มาแยกตามอายุของผู้พูด เพื่อศึกษาการเลือกใช้ศัพท์กับอายุของผู้พูด พบว่ามีความถี่ของจำนวนครั้งการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งและศัพท์ไทยมาตรฐานซึ่งแยกตามกลุ่มอายุ 3 กลุ่มคือ อายุ 15-25 ปี, อายุ 30-40 ปี และอายุ 45-55 ปี ดังแสดงตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การเลือกใช้ศัพท์กับอายุของผู้พูด

ศัพท์ที่เลือกใช้	อายุ 15-25 ปี		อายุ 30-40 ปี		อายุ 45-55 ปี	
	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
ลาวครั้ง	123	16.44	502	47.63	376	52.66
ไทยมาตรฐาน	625	83.56	552	52.37	338	47.34
รวม	748	100	1,054	100	714	100

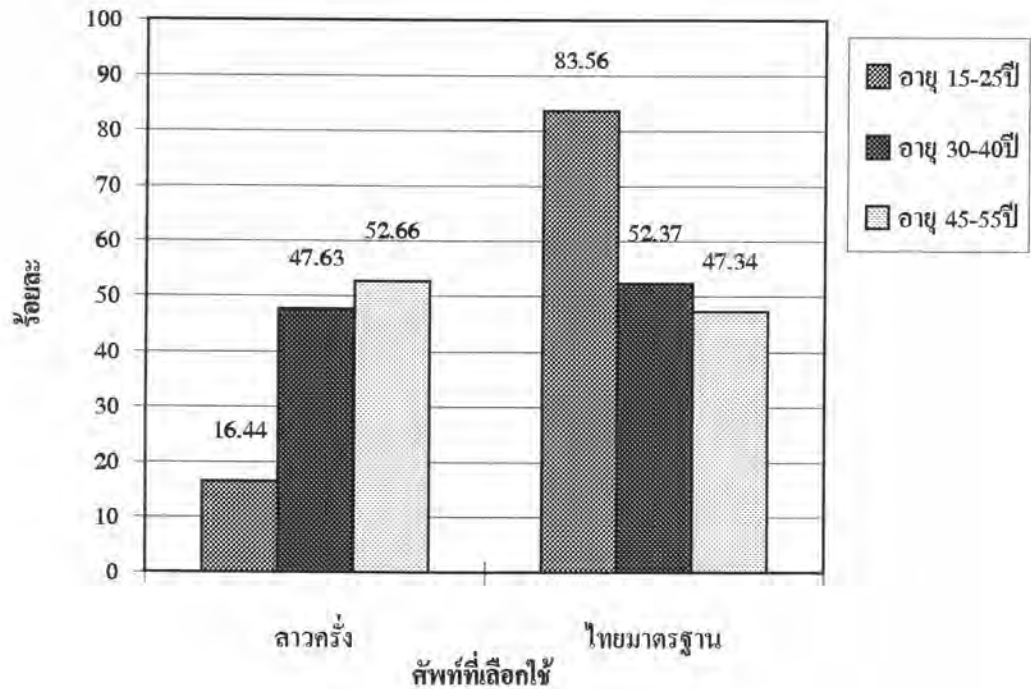
$$\chi^2 = 246.501, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่าผู้พูดกลุ่มอายุ 15-25 ปี เลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยที่สุดคือร้อยละ 16.44 และในผู้พูดกลุ่มอายุ 30-40 ปีเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยรองลงมาคือร้อยละ 47.63 ส่วนในกลุ่มอายุ 45-55 ปีเป็นกลุ่มที่มีการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งมากที่สุดคือร้อยละ 52.66

ในทางกลับกัน การเลือกใช้ศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานปรากฏมากที่สุดในกลุ่มอายุ 15-25 ปี ร้อยละ 83.56 และในกลุ่มอายุ 30-40 ปี เลือกใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานมากรองลงมาคือร้อยละ 52.37 ส่วนในกลุ่มอายุ 45-55 ปีมีการปรากฏของข้อมูลการเลือกใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานน้อยที่สุดคือร้อยละ 47.34 จะเห็นได้ว่ากลุ่มอายุ 30-40 ปีและ 45-55 ปีมีจำนวนครั้งของการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งใกล้เคียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งสองกลุ่มนี้มีพฤติกรรมทางสังคมคล้ายคลึงกัน และมีการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา จึงมีโอกาสใช้ภาษาลาวครั้งเหมือนกัน ผลที่ได้นี้สอดคล้องความใกล้ชิดชุมชน กล่าวคือทั้งสองกลุ่มนี้มีความใกล้ชิดชุมชนใกล้เคียงกัน

และเมื่อพิจารณาจากภาพที่ 8 จะเห็นว่าความถี่ของการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งกับอายุของผู้พูดมีทิศทางที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ การเลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งจะมากขึ้นตามลำดับเมื่อมีอายุมากขึ้น และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคแอสควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าการเลือกใช้ศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กับอายุของผู้พูด ทั้งนี้สรุปได้ว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 15-25 ปีจะเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยกว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุมากกว่า และในทางตรงกันข้ามกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 45-55 ปีจะใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานน้อยกว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 15-25 ปี

ภาพที่ 8 การเลือกใช้ศัพท์กับอายุของผู้พูด

6.4 การเลือกใช้ศัพท์กับการศึกษาของผู้พูด

นำข้อมูลการเลือกใช้ศัพท์มาแยกตามการศึกษาของผู้พูด พบว่ามีความถี่ข้อมูลจำนวนครั้งของการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งและคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งแยกตามกลุ่มการศึกษาของผู้พูดได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มการศึกษาต่ำกว่า ป.5, กลุ่ม ป.5-ม.3 และกลุ่ม ม.ปลายขึ้นไป (ดูรายละเอียดใน 3.2) ซึ่งจากกลุ่มการศึกษาระดับต่างๆ กับการเลือกใช้ศัพท์สามารถแสดงด้วยตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 การเลือกใช้ศัพท์กับการศึกษาของผู้พูด

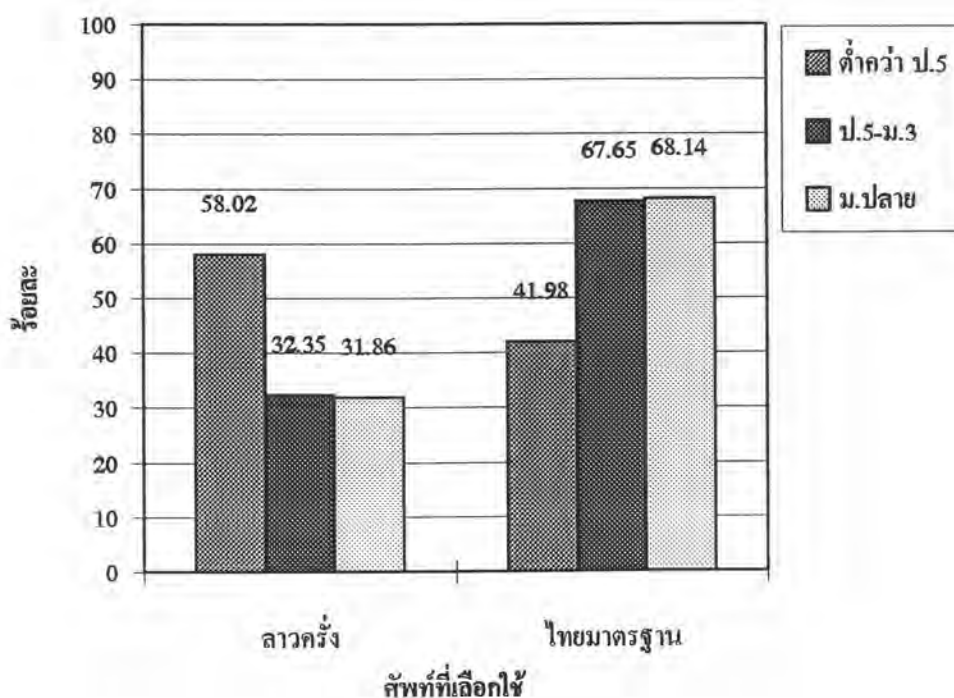
การศึกษา \ ศัพท์ที่เลือกใช้	ต่ำกว่า ป.5		ป.5-ม.3		ม.ปลาย	
	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
ลาวครั้ง	434	58.02	242	32.35	325	31.86
ไทยมาตรฐาน	314	41.98	506	67.65	695	68.14
รวม	748	100	748	100	1,020	100

$$\chi^2 = 148.97, p < 0.01 \quad df = 2$$

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าผู้พูดที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.5 เลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งมากที่สุดร้อยละ 58.02 กลุ่มป.5-ม.3 เลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งร้อยละ 32.35 และในกลุ่ม ม.ปลาย เลือกใช้คำศัพท์ลาวครั้งน้อยที่สุดร้อยละ 31.86

ส่วนการเลือกใช้ศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานกับการศึกษาของผู้พูด พบว่ากลุ่มการศึกษา ม.ปลาย เป็นกลุ่มที่มีการเลือกใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานมากที่สุดคือร้อยละ 68.14 กลุ่ม ป.5-ม.3 เลือกใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานร้อยละ 67.65 และในกลุ่มต่ำกว่า ป.5 เลือกใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 41.98 เมื่อพิจารณาความถี่ของการเลือกใช้ศัพท์ของกลุ่ม ป.5-ม.3 และ ม.ปลาย จะเห็นได้ว่ามีความถี่ของการเลือกใช้ศัพท์ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีผลมาจากการที่ทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ได้รับอิทธิพลทางด้านการศึกษาจากภายนอกชุมชน และมีการติดต่อกับคนภายนอกชุมชนมากกว่า จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มนี้มีความถี่ของการเลือกใช้ศัพท์ใกล้เคียงกัน ซึ่งมีทิศทางเดียวกันกับความถี่ของข้อมูลความใกล้ชิดชุมชนที่ทั้งสองกลุ่มนี้มีความใกล้ชิดชุมชนใกล้เคียงกัน (ดูรายละเอียดที่ 4.3) และเมื่อทดสอบด้วยสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าการเลือกใช้ศัพท์มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของผู้พูด จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ผู้พูดที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.5 เป็นกลุ่มที่เลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งมากกว่าผู้พูดที่มีการศึกษา ป.5-ม.3 และการศึกษา ม.ปลายตามลำดับ

ภาพที่ 9 การเลือกใช้ศัพท์กับการศึกษาของผู้พูด

6.5 สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้ศัพท์ของชุมชนลาวครั้งที่บ้านหนองกระพี พบว่าผู้บอกภาษาส่วนใหญ่เลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยกว่าศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐาน ผู้วิจัยคิดว่าในปัจจุบันอิทธิพลของสิ่งต่างๆ รวมทั้งความเจริญได้เข้ามาในชุมชนมาก และการที่ต้องติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกชุมชนมากขึ้น จึงทำให้ผู้บอกภาษาเลือกใช้ศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น และใช้คำศัพท์ลาวครั้งน้อยลง อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลการเลือกใช้ศัพท์ระหว่างกลุ่มอายุ พบว่าการเลือกใช้ศัพท์ของผู้บอกภาษากำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเห็นได้ชัดในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อย คือกลุ่มอายุ 15-25 ปี จะเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยที่สุด ทำให้เห็นแนวโน้มว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยต่อไปในอนาคตอาจจะเลือกใช้แต่ศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น เพราะมีการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยลงและใช้ศัพท์ไทยมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งอาจทำนายได้ว่าต่อไปชุมชนนี้ ผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยอาจเลือกใช้ศัพท์เพียงภาษาเดียวคือศัพท์ไทยมาตรฐานเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันอิทธิพลของภาษาไทยมาตรฐานจากสื่อสารมวลชน และการติดต่อสื่อสารกัน นิยมใช้ภาษาไทยมาตรฐานมากกว่า นอกจากนั้นความจริงที่ว่าภาษาไทยมาตรฐานมีศักดิ์ศรีมากกว่าวิชาอื่น ๆ ทำให้การใช้ภาษาไทยมาตรฐานกลายเป็นเครื่องแสดงศักดิ์ศรีในสังคมไทย และทำให้ผู้ใช้รู้สึกมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น จึงไม่น่าประหลาดใจที่คนรุ่นใหม่หันมาใช้ภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น อย่างไรก็ตามในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 30-40 ปี และ 45-55 ปียังคงมีการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 15-25 ปีตามลำดับ แต่การเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 45-55 ปีก็ไม่ปรากฏมากนัก (ร้อยละ 52.66) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลของความเจริญเข้ามาในชุมชนมากขึ้น และการที่ต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารกับกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 15-25 ปี เพื่อให้การสื่อสารเข้าใจกันได้ถูกต้อง ทำให้กลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุ 45-55 ปีมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยลง และใช้ศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ศัพท์ เพราะจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล กลุ่มผู้บอกภาษาที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมปลายขึ้นไปและการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นมัธยมปีที่ 3 ทั้งสองกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งใกล้เคียงกัน ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างเห็นได้ชัด และเหตุที่ทั้งสองกลุ่มมีความถี่ของจำนวนครั้งการใช้ศัพท์ใกล้เคียงกันนั้น ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นเพราะทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ได้รับอิทธิพลทางด้านการศึกษาจากภายนอกชุมชนมากกว่า รวมทั้งได้รับการศึกษาเป็นภาษาไทยมาตรฐาน จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มนี้มีความถี่ของการเลือกใช้ศัพท์ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบดูความแตกต่างระหว่างกลุ่มการศึกษาเกี่ยวกับการเลือก

ใช้ศัพท์ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งทำให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ในกลุ่มผู้บอกภาษาที่มีการศึกษาสูงของชุมชนนี้ว่าการเลือกใช้ศัพท์ลาวครั้งน้อยลงและใช้ศัพท์ที่ขี้นมาจากภาษาไทยมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลทางด้านการศึกษาที่ใช้ภาษาไทยมาตรฐานเป็นสื่อในการสอน มีผลต่อการเลือกใช้ศัพท์ของผู้พูด ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดในบทต่อไป